

2. OUTROS XÉNEROS POÉTICOS DAS ÉPOCAS ARCAICA E CLÁSICA

Ademais da épica, no mundo grego apareceron unha serie de formas poéticas que, aínda partindo da linguaxe e os conceptos desenvolvidos por Homero e Hesíodo, tiñan un enfoque diferente, no que o eu poético pasa a primeiro plano.

Estes xéneros xa non empregarán o hexámetro, propio da épica, senón que se valerán dunha importante variedade de metros, que están a disposición do autor para aplicalos a unha ou outra temática; deste xeito, axiña se produciu unha especialización, e cada modalidade poética rematou por asociarse a uns esquemas rítmicos e a un instrumento musical determinado.

O noso coñecemento destes xéneros é bastante limitado, xa que na maioría dos casos só conservamos fragmentos de obras, que sen dúbida foron ben coñecidas na Antigüidade Clásica.

2.1. O iambo, o épodo e a elegía: Arquíloco de Paros (s. VII a.C.)

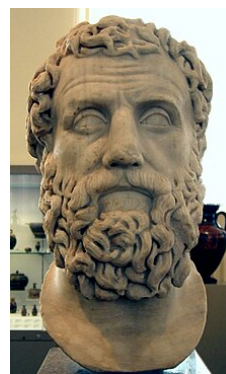
Arquíloco é o primeiro poeta occidental que emprega a primeira persoa nas súas composicións, e ademais facendo declaracións moi directas. Aínda que é imposible saber se os seus versos amosan o seu xeito de pensar e sentir ou se o eu poético é ficticio, o feito é que os fragmentos conservados transmiten proximidade.

A súa linguaxe está tomada da épica de Homero, pero a temática é diferente: non trata do ser humano enfrontado a situacións límite e obrigado a importantes decisións, senón que describe situacións cotiás, e ás veces mesmo triviais. Cando se pon na pel dun soldado, por exemplo, a súa preocupación non é a gloria, senón simplemente sobrevivir; outra cara da mesma moeda son os seus poemas eróticos, que en ocasións son moi explícitos.

As súas poesías de contido satírico son coñecidas como iampos (aínda que nelas emprega metros como o trímetro iámbico e o tetrametro trocaico cataléctico¹) e, segundo parece, foron compostos para ser recitados. Outros fragmentos combinan esquemas rítmicos variados: denomínanse épodos, e eran interpretados ó son dun instrumento musical, aínda que non se sabe exactamente cal era.

Finalmente, Arquíloco tocou temas algo máis serios, mediante unha forma que consistía nunha estrofa básica de dous versos: un hexámetro -o da épica- e un pentámetro -igual, pero cun pé menos-. A esta modalidade poética chamóuselle elegía, e cantábase acompañada do αὐλός (un oboe de tubo dobre); hoxe en día o significado do termo é diferente: resérvase para un canto fúnebre.

2.2. A lírica coral arcaica

¹ O trímetro iámbico é unha sucesión de tres iampos (˘ ˘), mentres que o tetrametro trocaico cataléctico consiste en catro troqueos, o último dos cales está truncado (˘ ˘).

Nas πόλεις gregas eran frecuentes as celebracións relixiosas, e para moitas delas compoñíanse poemas longos destinados a ser cantados por coros de cidadáns (que ademais bailaban), e para un público amplo. Polo tanto, o autor debía compoñer a letra, a música e, de seguro, mesmo a coreografía; tamén era habitual que dirixise a representación. Os instrumentos empregados eran a lira e o αὐλός, e a temática adoitaba basearse nas lendas mitolóxicas.

Este xénero poético foi moi cultivado en Esparta, sobre todo no s. VII a.C., e por iso quedou establecido que o idioma empregado nas composicións fose, preferentemente, o dialecto dórico (aínda que o autor fose doutra zona de Grecia), o propio de Esparta e a súa rexión. Dividiábase en varios subxéneros: epitalamios (cancións de vodas), trenos (lamentos), peáns (loanzas a un deus), etc.

Os autores máis destacados foron Alcmán e Estesícoro. Logo dun certo esquecemento no s. VI a.C., durante o V esta modalidade tivo un renacemento debido a Simónides, Píndaro (cos seus epinicios, ou cantos en homenaxe ós vencedores nas probas deportivas dos festivais relixiosos) e Baquílides.

2.3. A poesía monódica

Nace nas illas do mar Exeo, e é diferente á anterior: consiste en poemas breves, compostos en dialectos locais (dependendo do autor), e destinados a audiencias reducidas. O instrumento que os acompaña é a lira. Dous dos seus principais autores foron Safo e Alceo.

2.3.1. Safo de Lesbos (ca. 650/610-580 a.C.)

Tivo sona na súa época por fundar na illa de Lesbos (aínda que ela era de Mitilene) unha escola poética feminina, que prosperou durante algúns anos, chegando a crearse varios grupos dentro dela, que competían entre si.

Só conservamos un poema completo e varios fragmentos soltos desta poetisa, nos que abunda a temática erótica, moitas veces de contido homosexual con protagonistas femininas.

2.3.2. Anacreonte (ca. 574-485 a.C.)

Pouco sabemos da vida deste poeta, aínda que parece que desenvolveu a maior parte da súa actividade en Atenas. Durante moitos séculos tiveron sona os seus poemas, nos que lle canta ao amor (ao que considera algo fugaz e pasaxeiro) e ao viño (no contexto dos banquetes, un acto social moi do gusto dos homes gregos). Son comúns tamén nas súas composicións o rexeitamento da guerra e os lamentos polas incomodidades da vellez.